

عربی یازدهم

الدرس الثاني

﴿اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ * الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ﴾

العلق: ٣ و ٤

بخوان که پروردگارت گرامی‌ترین است، همو که با قلم یاد داد.

تهیه و تدوین

مهندس حسین خلیلی

فِي مَحْضَرِ الْمُعَلِّمِ

فِي الْحِصَّةِ الْأُولَى كَانَ الطُّلَابُ يَسْتَمِعُونَ إِلَى كَلَامِ مُدَرِّسِ الْكِيمِيَاءِ،
در زنگ اول دانش‌آموزان به حرف‌های معلم شیمی گوش می‌کردند

وَ كَانَ بَيْنَهُمْ طَالِبٌ مُشَاغِبٌ قَلِيلُ الْأَدَبِ، يَصْرُُّ الطُّلَابَ بِسُلُوكِهِ،
و بین آنها دانش‌آموز اخلاک‌ر و بی‌ادبی حضور داشت، که با رفتارش به دانش‌آموزان زیان می‌رساند

يَلْتَفِتُ تَارَةً إِلَى الْوَرَاءِ وَ يَتَكَلَّمُ مَعَ

یک‌بار به پشت برمی‌گشت و صحبت می‌کرد

الَّذِي خَلْفَهُ وَ تَارَةً يَهْمِسُ إِلَى الَّذِي يَجْلِسُ جَنْبَهُ حِينَ يَكْتُبُ الْمُعَلِّمُ عَلَى السَّبُورَةِ؛ وَ فِي
با کسی که پشتش بود، یک‌بار با کسی که کنارش بود آهسته سخن می‌گفت زمانی که معلم روی تخته
سیاه چیزی می‌نوشت

الْحِصَّةِ الثَّانِيَةِ كَانَ الطَّالِبُ يَسْأَلُ مُعَلِّمَ عِلْمِ الْأَحْيَاءِ تَعْنَتًا؛ وَ فِي الْحِصَّةِ الثَّلَاثَةِ كَانَ يَتَكَلَّمُ
و در زنگ دوم با مچ‌گیری از معلم زیست‌شناسی سوال می‌کرد و در زنگ سوم صحبت می‌کرد با
مَعَ زَمِيلٍ مِثْلِهِ وَ يَضْحَكُ؛ فَنَصَحَهُ الْمُعَلِّمُ وَ قَالَ: مَنْ لَا يَسْتَمِعُ إِلَى الدَّرْسِ جَيِّدًا يَرْسُبُ
هم‌کلاسی مثل خودش و می‌خندید. پس معلم نصیحتش کرد و گفت: هر کس خوب به درس گوش
نکند مردود می‌شود

فِي الْإِمْتِحَانِ. وَلَكِنَّ الطَّالِبَ اسْتَمَرَ عَلَى سُلُوكِهِ.
در امتحان، ولی دانش‌آموز به رفتارش ادامه می‌داد.

فَكَرَّ مِهْرَانُ حَوْلَ هَذِهِ الْمُسْكَلَةِ، فَذَهَبَ إِلَى مُعَلِّمِ الْأَدَبِ الْفَارِسِيِّ وَ شَرَحَ لَهُ الْقَضِيَّةَ وَ
مهران در مورد این مشکل فکر کرد پس پیش معلم ادبیات فارسی رفت و داستان را برایش توضیح داد
قَالَ: أَحِبُّ أَنْ أَكْتُبَ إِنْشَاءً تَحْتَ عُنْوَانِ «فِي مَحْضَرِ الْمُعَلِّمِ»؛ فَوَافَقَ الْمُعَلِّمُ عَلَى طَلْبِهِ، وَ
و گفت دوست دارم یک انشا با موضوع "در حضور معلم" بنویسم؛ پس معلم با درخواست او موافقت
کرد

قَالَ لَهُ: إِنَّ تَطَالُعَ كِتَابِ «مُنِيَّةِ الْمُرِيدِ» لَزَيْنِ الدِّينِ الْعَامِلِيِّ «الشَّهِيدِ الثَّانِي» يُسَاعِدُكَ عَلَى
و به او گفت: اگر کتاب "مُنِيَّةِ الْمُرِيدِ" از زین‌الدین عاملی شهید ثانی را مطالعه کنی، کمکت می‌کند در

کتابه انشاءك؛ ثُمَّ كَتَبَ مَهْرَانُ اِنْشَاءَهُ وَ اَعْطَاهُ لِمُعَلِّمِهِ. فَقَالَ الْمُعَلِّمُ لَهُ: اِنْ تَقْرَأُ اِنْشَاءَكَ نُوْشْتَن اِنْشَاء؛ سِپِس مَهْرَان اِنْشَاءش را نوشت و آن را به معلم داد پس معلم به او گفت اگر انشاءات را

بخوانی

أَمَامَ الطُّلَابِ فَسَوْفَ يَتَنَبَّهُ زَمِيلُكَ الْمُشَاغِبُ.
در برابر دانش‌آموزان، هم‌کلاسی اخلاک‌گرات متوجه (اشتباهش) خواهد شد

وَ هَذَا قِسْمٌ مِنْ نَصِّ اِنْشَائِهِ:

و این بخشی از متن انشای او است:

... أَلْفٌ عَدَدٌ مِنَ الْعُلَمَاءِ كُتِبَ فِي مَجَالَاتِ التَّرْبِيَةِ وَ التَّعْلِيمِ، يَرْتَبِطُ بَعْضُهَا بِالْمُعَلِّمِ، وَ تَعْدَادِي از دانشمندان کتابهایی در زمینه تربیت و یاد دادن نوشته‌اند، بعضی از آنها به معلم مرتبط می-

شود و

الْأُخْرَى بِالْمُتَعَلِّمِ؛ وَ لِلطَّالِبِ فِي مَحْضَرِ الْمُعَلِّمِ آدَابٌ، مَنْ يَلْتَزِمُ بِهَا يَنْجَحُ؛ أَهْمُهَا: بقیه‌اش به دانش‌آموز؛ دانش‌آموز در حضور معلم آدابی دارد، هر کس به آن پایبند شد، موفق شد،

مهم‌ترین آن:

۱ أَنْ لَا يَعْصِيَ أَوْامِرَ الْمُعَلِّمِ.

از دستورات معلم سرپیچی نکند.

۲ اَلْاجْتِنَابُ عَنِ كَلَامٍ فِيهِ اِسَاءَةٌ لِالْاَدَبِ.

دوری از سخنی که در آن بی‌ادبی باشد.

۳ أَنْ لَا يَهْرَبَ مِنْ اَدَاءِ الْوَاجِبَاتِ الْمَدْرَسِيَّةِ.

از انجام تکالیف مدرسه فرار نکند.

۴ عَدَمُ النَّوْمِ فِي الصَّفِّ، عِنْدَمَا يُدْرَسُ الْمُعَلِّمُ.

نخوابیدن در کلاس، هنگامی که معلم درس می‌دهد.

۵ أَنْ لَا يَتَكَلَّمَ مَعَ غَيْرِهِ مِنَ الطُّلَابِ عِنْدَمَا يُدْرَسُ الْمُعَلِّمُ.

هنگامی که معلم درس می‌دهد با دیگر دانش‌آموزان صحبت نکند.

۶ أَنْ لَا يَقْطَعَ كَلَامَهُ، وَ لَا يَسْبِقُهُ بِالْكَلامِ، وَ يَصْبِرُ حَتَّى يَفْرُغَ مِنَ الْكَلَامِ.

صحبت معلم را قطع نکند، در صحبت کردن از او پیشی نگیرد و صبر کند تا صحبت معلم تمام شود.

تماس با مهندس خلیلی

  +98-910-930-1019

۷ الْجُلُوسُ أَمَامَهُ بِأَدَبٍ، وَ الْإِسْتِمَاعُ إِلَيْهِ بِدِقَّةٍ وَ عَدَمُ الْإِلْتِفَاتِ إِلَى الْوَرَاءِ إِلَّا لِضَرُورَةٍ. مقابل او (معلم) با ادب نشستن و با دقت به او گوش دادن و توجه نکردن به پشت مگر به ضرورت.

لَمَّا سَمِعَ الطَّالِبُ الْمُشَاغِبُ إِِنْشَاءَ مَهْرَانَ، خَجَلَ وَ نَدِمَ عَلَى سُلُوكِهِ فِي الصَّفِّ. هنگامی که دانش‌آموز اخلاک‌رانشای مهران را شنید، خجالت کشید و پشیمان گشت از رفتارش در کلاس.

قَالَ الشَّاعِرُ الْمِصْرِيُّ أَحْمَدَ شَوْقِي عَنِ الْمُعَلِّمِ:
احمد شوقی شاعر مصری در مورد معلم می‌گوید:

فَمَ لِلْمُعَلِّمِ وَفِيهِ التَّبَجِيلَا كَادَ الْمُعَلِّمُ أَنْ يَكُونَ رَسُولًا

برای معلم به پا خیز و احترام او را کامل به جا بیاور
دور نیست که معلم پیامبری باشد

أَعْلِمْتَ أَشْرَفَ أَوْ أَجَلَّ مِنَ الَّذِي يَبْنِي وَ يُنْشِئُ أَنْفُسًا وَ عُقُولًا

آیا دانستی (شناختی) بهتر یا گران‌قدر تر از کسی که
روان‌ها و عقل‌ها را می‌آفریند و می‌سازد؟

أَكْتُبْ جَوَابًا قَصِيرًا، حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ.

۱- إِلَى مَنْ ذَهَبَ مِهْرَانُ؟

ذَهَبَ إِلَى مُعَلِّمِ الْأَدَبِ الْفَارِسِيَّةِ

۲- كَيْفَ يَجِبُ الْجُلُوسُ أَمَامَ الْمُعَلِّمِ؟

جُلُوسُ أَمَامَهُ بِأَدَبٍ

۳- كَيْفَ كَانَتْ أَخْلَاقُ الطَّالِبِ الَّذِي كَانَ يَلْتَفِتُ إِلَى الْوَرَاءِ؟

هُوَ كَانَ قَلِيلَ الْأَدَبِ

۴- مَا اسْمُ الْكِتَابِ الَّذِي قَرَأَهُ مِهْرَانُ فِي مَجَالِ التَّرْبِيَةِ وَ التَّعْلِيمِ؟

مُنِيَّةُ الْمُرِيدِ

۵- فِي أَيِّ حِصَّةٍ كَانَ الطَّلَابُ يَسْتَمْعُونَ إِلَى كَلَامِ أَسْتَاذِ الْكِيمِيَاءِ؟

فِي الْحِصَّةِ الْأُولَى

إِخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرَجِمِ الْآيَاتِ، ثُمَّ عَيِّنِ أَدَاةَ الشَّرْطِ وَ فِعْلَ الشَّرْطِ، وَ جَوَابَهُ.

۱ ﴿وَمَا تَقَدَّمُوا﴾ لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ ﴿الْبَقَرَةُ: ۱۱۰﴾

ما: ادات شرط تُقَدِّمُوا: فعل شرط تَجِدُوا: جواب شرط

هر چه برای خود از پیش بفرستید ان را نزد خدا می یابید

۲ ﴿إِنْ تَنْصُرُوا لِلَّهِ يَنْصُرْكُمْ وَ يَثْبِتْ أَقْدَامَكُمْ﴾ مُحَمَّد: ۷

إن: ادات شرط تَنْصُرُوا: فعل شرط يَنْصُرُ: جواب شرط

اگر خدا را یاری کنید، شما را کمک میکند و قدم هایتان را استوار میسازد

۳ ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾ الْفُرْقَان: ۶۳

إذا: ادات شرط خَاطَبَ: فعل شرط قَالُوا: جواب شرط

هنگامی که جاهلان آنها را مخاطب سازند، به آنها سخن آرام می گویند (جواب دهند)

الْتَّمَارِين

الْتَّمَرِينُ الْأَوَّلُ: عَيِّنِ الْجُمْلَةَ الصَّحِيحَةَ وَ غَيْرَ الصَّحِيحَةَ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ. ✓ X

✓ ۱- الَّتَعْنَتْ طَرْحُ سُؤَالٍ صَعْبٍ بِهَدَفٍ إِيجَادٍ مَشَقَّةٍ لِلْمَسْؤُولِ.

X ۲- عِلْمُ الْأَحْيَاءِ عِلْمٌ مُطَالَعَةٌ خَوَاصُّ الْعَنَاصِرِ.

X ۳- الْإِلْتِفَاتُ هُوَ كَلَامٌ خَفِيٌّ بَيْنَ شَخْصَيْنِ.

✓ ۴- السَّبُورَةُ لَوْحٌ أَمَامَ الطُّلَابِ يُكْتَبُ عَلَيْهِ.

تماس با مهندس خلیلی

+98-910-930-1019

التَّمْرِينُ الثَّانِي: تَرْجِمِ الْآيَةَ وَالْأَحَادِيثَ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

۱- ﴿وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ الْبَقَرَةُ: ۲۷۳ (الْمَجْرُورَ بِحَرْفِ جَرٍّ)

هر چه از خوبی انفاق کنید، همانا خدا به آن آگاه است

۲- مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا، فَلَهُ أَجْرٌ مَنْ عَمِلَ بِهِ لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الْعَامِلِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (اسْمُ الْفَاعِلِ)

هر که علمی یاد دهد، پاداش کسی که بدان عمل میکند از آن اوست و پاداش عامل کاسته نشود

۳- النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا^۲. الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ (مَفْرَدٌ أَعْدَاءُ: عَدُوٌّ) (الْجَمْعُ الْمَكْسَرُ وَ مَفْرَدَةٌ)

مردم دشمن چیزی هستند که نمیدانند

۴- إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ. الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ (الْفَاعِلِ)

هر گاه عقل کامل شد سخن کم میشود

۵- الْعَالِمُ حَيٌّ وَإِنْ كَانَ مَيِّتًا^۲. الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ (الْعَالِمُ: مَبْتَدَأُ) (الْمَبْتَدَأُ وَالْخَبَرُ) حَيٌّ: خَبَرٌ

دانشمند زنده است حتی اگر - جسمش - مرده باشد

۶- قُمْ عَنْ مَجْلِسِكَ لِأَبِيكَ وَمُعَلِّمِكَ وَإِنْ كُنْتَ أَمِيرًا^۴. الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ (اسْمُ الْمَكَانِ وَاسْمُ الْفَاعِلِ)

برای معلمت و پدرت از جای برخیز، حتی اگر فرمانروا باشی

مَجْلِسٌ: اسْمُ مَكَانٍ مُعَلِّمٌ: اسْمُ فَاعِلٍ

الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ وَالْمُسْتَقْبَلُ	الْأَمْرُ وَالنَّهْيُ	الْمَصْدَرُ
قَدْ أَنْقَذَ: نجات داده است	يُنْقِذُ: نجات می دهد	أَنْقِذْ: نجات بده	الْإِنْقَاذُ: نجات دادن
إِبْتَعَدَ: دور شد	لَا يَبْتَعِدُ: دور نمی شود	لَا تَبْتَعِدْ: دور نشو	الْإِبْتِعَادُ: دور شدن
إِنْسَحَبَ: عقب نشینی کرد	سَيَنْسَحِبُ: عقب نشینی خواهد کرد	لَا تَنْسَحِبْ: عقب نشینی نکن	الْإِنْسِحَابُ: عقب نشینی کردن
اسْتَحْدَمَ: به کار گرفت	يَسْتَحْدِمُ: به کار میگیرد	اسْتَحْدِمْ: به کار بگیر	الْإِسْتِحْدَامُ: به کار گرفتن
جَالَسَ: همنشینی کرد	يُجَالِسُ: همنشینی می کند	جَالِسْ: همنشینی کن	الْمُجَالَسَةُ: همنشینی کردن
تَدَكَّرَ: به یاد آورد	يَتَدَكَّرُ: به یاد می آورد	لَا تَتَدَكَّرْ: به یاد نیاور	الْتَدَكُّرُ: به یاد آوردن
تَعَايَشَ: همزیستی کرد	يَتَعَايَشُ: همزیستی میکند	تَعَايَشْ: همزیستی کن	الْتَعَايُشُ: همزیستی کردن
قَدْ حَرَّمَ: حرام کرده است	يُحَرِّمُ: حرام می کند	لَا تُحَرِّمْ: حرام نکن	الْتَحْرِيمُ: حرام کردن

التمرين الرابع: ضع هذه الجملة و التراكيب في مكانها المناسب.

هؤلاء ناجحات / هذان المكيفان / تلك الحصة / أولئك مستمعون / هؤلاء جنود / هاتان البطاقتان

مفرد مؤنث	مثنى مذكر	مثنى مؤنث	جمع مذكر سالم	جمع مؤنث سالم	جمع مكسر
تلك الحصة	هذان المكيفان	هاتان البطاقتان	أولئك مستمعون	هؤلاء ناجحات	هؤلاء جنود

التمرين الخامس: ضع المترادفات و المتضادات في مكانها المناسب. (= ≠)

ودّ / بعدّ / تكلمّ / اجلس / نهاية / عداوة / احترام / أحياء / مرّة / نفع / ذنب / هرب

إثم = ذنب	تأرّة = مرّة	تّجيل = احترام	حُبّ = ودّ
فرّ = هرب	أموات ≠ أحياء	دنا ≠ بعدّ	قُمّ ≠ اجلس
زرّ ≠ نفع	بداية ≠ نهاية	سكتّ ≠ تكلمّ	صداقة ≠ عداوة

التَّمْرِينُ السَّادِسُ: أَكْمِلْ تَرْجَمَةَ الْآيَاتِ وَالْحَدِيثِ، ثُمَّ عَيِّنْ أَدَاةَ الشَّرْطِ وَفِعْلَ الشَّرْطِ، وَجَوَابَهُ.

۱- ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ﴾ الْبَقَرَةُ: ۹۷ **ما: ادات شرط** **تَفْعَلُوا: فعل شرط**

يَعْلَمُ: جواب شرط

و آنچه را از کار نیک انجام می دهید، خدا آن را می داند. (از آن آگاه است.)

۲- ﴿إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ﴾ الْإِسْرَاءُ: ۷ **إن: ادات شرط** **أَحْسَنْتُمْ: فعل شرط**

أَحْسَنْتُمْ: جواب شرط

اگر نیکی کنید، به خودتان نیکی کرده اید

۳- ﴿إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا﴾ الْأَنْفَالُ: ۲۹ **إن: ادات شرط** **تَتَّقُوا: فعل شرط**

يَجْعَلُ: جواب شرط

اگر از خدا پروا کنید، برایتان نیروی تشخیص حق از باطل قرار می دهد.

۴- ﴿مَنْ سَأَلَ فِي صِغَرِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ﴾ الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ **من: ادات شرط** **سَأَلَ: فعل شرط**

أَجَابَ: جواب شرط

هرکس در خردسالی اش بپرسد، در بزرگسالی اش پاسخ می دهد.

التَّمْرِينُ السَّابِعُ: صَعِّ فِي الدَّائِرَةِ الْعَدَدَ الْمُنَاسِبَ. «كَلِمَةٌ وَاحِدَةٌ زَائِدَةٌ»

۱- الْمَشَاغِبُ : ⑤ هُوَ تَحْرِيكُ الْوَجْهِ إِلَى الْيَمِينِ وَ إِلَى الْيَسَارِ.

۲- الْحِصَّةُ : ① هُوَ الَّذِي يُسَبَّبُ مَشَاكِلَ وَ يَضُرُّ النَّظْمَ.

۳- الْفُسُوقُ : ④ مَا يُعْطَى مُقَابِلَ عَمَلٍ عَامِلٍ أَوْ مُوظَّفٍ.

۴- الْأَجْرُ : ③ تَرَكُ أَمْرِ اللَّهِ، وَ ارْتِكَابُ الْمَعَاصِي.

۵- الْإِلْتِفَاتُ : ⑥ أَعْمَالُ الْإِنْسَانِ وَ أَخْلَاقُهُ.

۶- السُّلُوكُ :